

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

ACTIVITEITENVERSLAG 2021

Dit document bevindt zich op de website van het Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting: www.armoedebestrijding.be.

De onderlijnde woorden in de tekst zijn hyperlinks en geven telkens
toegang tot de elektronische documenten.

Inhoudsopgave

1. INLEIDING.....	1
2. OVERLEG EN UITWISSELING MET DIVERSE ACTOREN	2
2.1. <i>Dialogo in perspectief van het tweejaarlijkse Verslag 2020-2021</i>	2
2.2. <i>Samenwerking met administraties, kabinetten en parlementen</i>	3
2.3. <i>Samenwerking met onderzoeksinstellingen</i>	7
2.4. <i>Samenwerking met mensenrechteninstellingen</i>	10
2.5. <i>Samenwerking met justitiële actoren</i>	11
2.6. <i>Samenwerking met andere actoren</i>	12
3. ADVIEZEN EN NOTA'S	14
3.1. <i>Adviezen en nota's aan overheden en de andere actoren in de strijd tegen armoede</i>	14
3.2. <i>Bijdragen aan internationale instanties</i>	16
3.3. <i>Inbreng op studiedagen, colloquia en platformen</i>	16
4. VERZAMELEN EN PUBLICATIE VAN RECHTSPRAAK	19
5. INFORMATIE EN COMMUNICATIE.....	20
5.1. <i>Website</i>	20
5.2. <i>Activiteiten van het documentatiecentrum</i>	20
5.3. <i>Persrelaties, mediastrategie en sociale media</i>	21
5.4. <i>Publicaties</i>	21
5.5. <i>Echo in de media</i>	22
6. INTERNE WERKING	23
6.1. <i>Begeleidingscommissie</i>	23
6.2. <i>Beheerscomité</i>	23
6.3. <i>Team</i>	23
BIJLAGE 1: SAMENWERKINGSAKKOORD	27
BIJLAGE 2: 2021 IN ENKELE CIJFERS	35

1. Inleiding

In dit activiteitenverslag geven we zicht op de werkzaamheden van het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Ook in 2021 was er de grote impact van COVID-19. Het Steunpunt heeft verschillende werkzaamheden verder gezet met betrekking tot de gezondheids crisis en de gevolgen ervan in situaties van armoede en bestaansonzekerheid: de publicatie van nieuwe versies van het [interfederaal overzicht](#) van COVID-19-maatregelen van de verschillende overheden, de opmaak van een nota over de impact van COVID-19 in armoedesituaties, deelname aan de [federale Taskforce Kwetsbare groepen](#), organisatie en ondersteuning van het stakeholdersoverleg van de [Vlaamse Taskforce Kwetsbare gezinnen](#), uitwerken van adviezen zoals in het kader van de vaccinatiecampagne...

Net zoals in vorig activiteitenverslag, hebben we ervoor gekozen om deze verschillende [werkzaamheden rond COVID-19](#) op te nemen in de desbetreffende rubrieken (adviezen, overleg, ...), en de onderverdeling van de voorbije activiteitenverslagen aan te houden.

2021 was ook het tweede jaar van het overlegproces rond 'solidariteit en armoede', met de noodgedwongen organisatie van digitale meetings. Het Steunpunt wil hier van de gelegenheid gebruik maken om de deelnemers bijzonder te danken voor hun grote inspanningen om aan dit overleg deel te nemen, in deze bijzondere omstandigheden. Het tweejaarlijkse Verslag 'Solidariteit en armoede' werd voorgesteld op 20 december 2021, tevens *International Human Solidarity Day*, met ook twee hoofdstukken met analyses en aanbevelingen rond de domeinen van werk en van fiscaliteit, een bijdrage voor het politieke en maatschappelijk debat in de komende maanden.

Het Steunpunt heeft de voorbije jaren ook steeds het belang van *ex ante* en *ex post* evaluatie benadrukt en heeft in 2021 concrete zaken daarrond kunnen realiseren. Met betrekking tot (*ex ante*) evaluatie heeft het Steunpunt bijgedragen tot de evaluatie van het ontwerp van het nationaal relanceplan. En ook de (*ex post*) evaluatie van de COVID-19-maatregel van de Hello Belgium Railpass - door de analyse van de (non-)take-up ervan- is zeker het vermelden waard.

We hopen dat de lezer met het activiteitenverslag een zicht krijgt op de werkzaamheden van het Steunpunt, en verwijzen graag naar de publicaties en de website voor verdere informatie. Dit materiaal is telkens tot stand gekomen door een samenwerking en overleg met mensen in armoede, hun verenigingen en netwerken, en diverse andere actoren in de strijd tegen armoede. We houden eraan om hen te bedanken voor hun input en deze samenwerking!

De hyperlinks in dit activiteitenverslag geven de lezer gemakkelijk toegang tot de relevante documenten en informatie.

2. Overleg en uitwisseling met diverse actoren

2.1. Dialoog in perspectief van het tweejaarlijkse Verslag 2020-2021

Aansluitend op het dialoogproces dat opgestart werd in het kader van het Algemeen Verslag over de Armoede, kreeg het Steunpunt de opdracht toevertrouwd om een structureel overleg te organiseren tussen mensen in armoede en andere actoren (beroepskrachten, academici, sociale partners, beleidsverantwoordelijken), met bijzondere aandacht voor de participatie van mensen in armoede en hun verenigingen. Dit overleg, waarbij verschillende vormen van kennis worden uitgewisseld, gebeurt in een tweejaarlijkse cyclus, in functie van de tweejaarlijkse Verslagen van het Steunpunt.

2021 was het tweede jaar van het overlegproces rond solidariteit en armoede, in het kader van het 11e tweejaarlijkse Verslag. Op basis van een enquête bij de verenigingen in juni 2020 en een eerste uitwisseling in september 2020 over het algemene thema solidariteit met de verenigingen waar mensen in armoede het woord nemen, stelde het Steunpunt voor om drie richtlijnen te gebruiken om het overleg te kaderen: nadenken over de drie dimensies van solidariteit (bijdrage, herverdeling, collectiviteit), belichten en ontwikkelen van de bestaande ongelijkheden in onze samenleving, ook op het vlak van solidariteit, en voortbouwen op de eerdere werkzaamheden en conclusies rond duurzaamheid (zie het vorige tweejaarlijks Verslag 'Duurzaamheid en Armoede'). Het Steunpunt stelde aan de deelnemers ook voor om te focussen op de thema's werk en belastingen aan de hand van de drie dimensies.

Het Steunpunt heeft een groot aantal mensen en organisaties betrokken bij het overlegproces en bij het opstellen van het Verslag. Het organiseerde tien overlegvergaderingen, waarvan er acht plaatsvonden tussen januari en oktober 2021. Tijdens de eerste bijeenkomst van 2021, op 28 januari, werd het overleg uitgebreid met andere actoren en werden de drie dimensies van de thema's werk en fiscaliteit uitgediept. Tijdens een tweede vergadering op 4 maart is het thema van preciaire jobs behandeld vanuit het perspectief van herverdeling (van inkomen uit arbeid, arbeidstijd, kwaliteit van jobs, ...) alsook het thema van regressieve belastingen in het kader van de dimensie bijdrage. Tijdens een derde overlegdag op 20 april heeft het Steunpunt voorgesteld na te denken over de twee thema's sociale zekerheid en extreme rijkdom, twee thema's die vanuit de collectieve dimensie werden benaderd. Elk van deze twee onderwerpen werd ingeleid door een referentiepersoon (Daniel Dumont, hoogleraar aan de *Université libre de Bruxelles*, voor het onderwerp sociale zekerheid, en Sarah Kuypers, post-doc onderzoeker aan de Universiteit Antwerpen, voor het onderwerp extreme rijkdom), in de vorm van een interview. De deelnemers aan het overleg konden vervolgens reageren en vragen stellen aan de sprekers. De overlegvergaderingen van 27 mei, 28 juni, 13 september en 25 oktober 2021 waren gewijd aan de voorstelling en bespreking van de verschillende ontwerp teksten voor het tweejaarlijks verslag.

Deze bijeenkomsten gingen via Zoom-videoconferenties door, met uitzondering van de laatste bijeenkomst die in hybride vorm werd georganiseerd (een fysieke bijeenkomst in Brussel in combinatie met een videoconferentie, wat op het vlak van vertaling en technische mogelijkheden niet eenvoudig was). Het Steunpunt heeft hierbij telkens geprobeerd om de verenigingen zo goed mogelijk te ondersteunen in de participatie aan deze overlegbijeenkomsten, en samen met hen gezocht naar de beste methoden en instrumenten. Aan de bijeenkomsten namen telkens 40 à 50 personen deel, waarvan een groot deel mensen met armoede-ervaring. Daarnaast was er op 8 november 2021 een

bijeenkomst met minister Antonio Antoniadis en organisaties in de Duitstalige Gemeenschap, in functie van een voorstelling van en uitwisseling rond de elementen van het overlegproces.

De publicatie van het 11de tweejaarlijkse Verslag vond plaats in de vorm van een persconferentie op 20 december 2021, ter gelegenheid van de internationale dag van de menselijke solidariteit.

2.2. Samenwerking met administraties, kabinetten en parlementen

Als interfederale instantie werkt het Steunpunt samen met verschillende administraties, kabinetten en parlementen, op verschillende domeinen en bevoegdheidsniveaus.

- Op interfederaal niveau, maakte het Steunpunt deel uit van cel Maatschappelijke Dialoog en Communicatie binnen de Taskforce vaccinatie van het Regeringscommissariaat Corona, nam deel aan 10 bijeenkomsten, en verzorgde ook daar een presentatie over het bereik van preciaire groepen in de vaccinatiecampagne.
- In het Samenwerkingsakkoord van 12 mei 2014 inzake dak- en thuisloosheid engageren de ondertekenende partijen zich om elk objectieve gegevens te verzamelen, die ze aan elkaar maar ook aan het Steunpunt – als algemeen verzamelpunt – ter beschikking zullen stellen. Het Steunpunt heeft op vraag van zijn Beheerscomité een interfederale werkgroep opgericht om voorstellen te doen in functie van de concretisering van dit mandaat en van het beter in kaart brengen van de dak- en thuisloosheid in België. Deze voorstellen zijn aan de beleidsverantwoordelijken overgemaakt, om de rol als algemeen verzamelpunt voor de gegevens rond dak- en thuisloosheid te kunnen concretiseren. Deze werkgroep kwam nog eenmaal samen in 2021. Een nota ter concretisering van het mandaat van het Steunpunt werd voorgesteld aan en goedgekeurd door het Beheerscomité.
- In het kader van het COVID-19-beleid heeft het Steunpunt ook verder deelgenomen aan de bijeenkomsten van de Taskforce 'Kwetsbare groepen', georganiseerd door federaal minister Karine Lalieux en de POD Maatschappelijke integratie. Zowel de geactualiseerde versies van het interfederaal overzicht door het Steunpunt van COVID-19-maatregelen als zijn nota over de impact van COVID-19 in armoedesituaties hebben hierbij als materiaal gediend.
- Het Steunpunt participeerde aan de lancering van de Task force nationaal adaptatieplan, die werd opgericht om een samenhangend geheel van federale maatregelen inzake aanpassing aan de klimaatverandering uit te werken, overeenkomstig het besluit van de Ministerraad van 2 april 2021 inzake de opvolging van de invoering van federale klimaat-beleidslijnen en - maatregelen 2021-2030.
- De federaal minister belast met Armoedebestrijding, Karine Lalieux, heeft twee bijeenkomsten belegd met verschillende geprivilegieerde partners, waaronder het Steunpunt tot bestrijding van armoede, om input te leveren voor het ontwerp van federaal plan voor de strijd tegen armoede en sociale ongelijkheid. Het Steunpunt heeft in dit kader een advies overgemaakt aan het kabinet en de POD Maatschappelijke integratie.

- Het Steunpunt is lid van het netwerk van federale armoedeambtenaren en nam vanuit die hoedanigheid deel aan twee vergaderingen, met een focus op de voorbereiding van het vierde federaal armoedeplan.
- Het Steunpunt draagt bij aan het [Belgisch luik van de Europa 2020 Strategie](#). Op federaal niveau zijn er twee werkgroepen die de stakeholders verzamelen: het [Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting EU 2020](#), gecoördineerd door de POD Maatschappelijke Integratie, en de Werkgroep 'Sociale indicatoren', gecoördineerd door de FOD Sociale Zekerheid. Het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting EU 2020 kwam in 2021 drie keer samen, hoofdzakelijk in het kader van de opmaak van een gemeenschappelijk advies voor het vierde federaal armoedeplan. De Werkgroep 'Sociale indicatoren' kwam 2 maal samen, in functie van het indicatorenmateriaal voor de Belgische rapportage in het kader van EU2020.
- Het Steunpunt heeft in het kader van zijn overlegproces rond duurzaamheid en armoede op verschillende momenten samengewerkt met het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling. Het Instituut selecteerde het Steunpunt als SDG Voice 2020, en betrok het Steunpunt in de voorbereiding van het SDG-Forum 2021. Sindsdien neemt het Steunpunt ook deel aan de stuurgroep van het SDG Forum (5 bijeenkomsten), en op het SDG Forum 2021 verzorgde het Steunpunt, samen met Debbie Kohner, Secretary General van ENNHRI, een workshop 'SDGs en mensenrechten. To leave no one behind'.
- Op vraag van de CREG heeft het Steunpunt deelgenomen aan een werkgroep ter identificatie van indicatoren rond energiararmoede. In twee afsluitende bijeenkomsten werd een voorstel van indicatorenlijst opgemaakt, dat aan de beleidsverantwoordelijken werd overgemaakt.
- Het Steunpunt heeft deelgenomen aan de bijeenkomsten die de DG Personen met een handicap (FOD Sociale zekerheid) heeft georganiseerd in functie van een reflectie rond haar toekomstige dienstverlening.
- Het Steunpunt nam deel aan een bijeenkomst met het kabinet van de federale minister voor Klimaat, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling over de '*Cahier de prospective N° 06*' van IWEPS, dat het Steunpunt mee uitwerkte: '*La transition juste en Europe : mesurer pour évoluer*', in het kader van de voorbereiding van de nationale dialoog over rechtvaardige transitie die gepland is voor 2022.
- Het Steunpunt neemt sinds enkele jaren deel aan een overleg rond armoede en sociale uitsluiting, georganiseerd door het secretariaat van de Benelux. Op de bijeenkomst in 2021 heeft het Steunpunt zijn interfederaal overzicht van COVID-19-maatregelen voorgesteld.
- Het Steunpunt maakte deel uit de jury voor de federale prijs armoedebestrijding, die op 19 november 2021 werd uitgereikt.
- In het kader van het Covid-19-beleid organiseerde en ondersteunde het Steunpunt het stakeholdersoverleg van de Vlaamse Taskforce Kwetsbare gezinnen, opgericht in april 2020 door de Vlaamse regering op voorstel van de Vlaamse minister voor Armoedebestrijding naar aanleiding van de Covid-19-crisis. In 2021 organiseerde het Steunpunt 4 bijeenkomsten, opnieuw voorgezeten door een kabinetsmedewerker van Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding. [De nota met aandachtspunten naar aanleiding van de aanhoudende COVID-](#)

[19-crisis](#) opgesteld in het najaar 2020 werd opgevolgd. Er werd verder uitgewisseld rond de COVID-19 vaccinatie- en communicatiestrategie. In dit kader werd ook het webinar ‘Sociaal werk en de vaccinatiecampagne’, het resultaat van een samenwerking tussen Vivel, SAM vzw, VVSG en het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede, geëvalueerd en opgevolgd. Tot slot kwamen ook de actualisering en opvolging van de beleidsmaatregelen in functie van het herstelbeleid aan bod. Begin juli werden de vergaderingen voor onbepaalde tijd opgeschort met de intentie om de constructieve samenwerkingen die gegroeid zijn tijdens het stakeholdersoverleg verder te zetten en om signalen naar verschillende bestaande overlegstructuren mee te nemen. Op basis van deze werkzaamheden heeft het Steunpunt ook meegewerkt aan een dubbelinterview voor het jaarverslag 2020 van het Vlaamse departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

- In het kader van de vaccinatiecampagne tegen COVID-19, werkte het Steunpunt – in samenwerking met De Zuidpoort, Vivel en Wablief – samen met de Vlaamse administratie Zorg en Gezondheid aan het toegankelijk maken van de uitnodigingsbrieven voor vaccinatie. Daarnaast werkte het Steunpunt ook mee aan de uitwisselingsessies voor de populatiemanagers van de Vlaamse vaccinatiecentra, georganiseerd door Vivel, met onder andere een presentatie rond het bereiken van precare groepen. Op basis van signalen van het terrein nam het Steunpunt ook initiatief voor een samenwerking tussen Vivel, SAM vzw, VVSG om sociaal werkers meer te betrekken bij en te informeren over de vaccinatiecampagne, met de organisatie van het webinar ‘Sociaal werk en de vaccinatiecampagne’ op 27 april 2021.
- Het Steunpunt neemt deel aan twee bijeenkomsten van het [Horizontaal Permanent Armoede Overleg](#) (HPAO). Dit is de decretaal bepaalde plaats waar aandachtsambtenaren uit de Vlaamse administratie samen met het Netwerk tegen Armoede en een aantal andere partners (waaronder het Steunpunt) samenkomen. Dit platform is bijzonder interessant om de werkzaamheden en publicaties van het Steunpunt kenbaar te maken en in functie van samenwerking met specifieke administraties.
- Het Steunpunt nam deel aan twee bijeenkomsten van het Platform dak- en thuisloosheid, georganiseerd door de Vlaamse administratie. Daarnaast werd ook deelgenomen aan een eerste bijeenkomst van de werkgroep in functie van lokale tellingen dak- en thuisloosheid in Vlaanderen.
- Sinds in Vlaanderen sociale statistieken rond water worden uitgewerkt, is er ook een Klankbordgroep ‘Algemeen Waterverkoopreglement’ actief, met deelname van het Steunpunt. In deze groep worden de nieuwe jaarlijkse cijfers voorgelegd, wat een licht werpt op de problematiek en de uitvoering van de regelgeving op het terrein.
- Er werd door het Vlaamse Energieagentschap (VEA) een nieuwe werkgroep in 2019 opgericht rond de evaluatie van de openbaredienstverplichtingen energie naar aanleiding van de uitrol in Vlaanderen van de digitale energiemeters. Het Steunpunt is lid van deze werkgroep en nam in 2021 deel aan 9 bijeenkomsten. Er werd tevens een armoedetoets uitgevoerd op de beleidsplannen hieromtrent. SAAMO, Netwerk tegen armoede en het Steunpunt hebben hiervoor een gezamenlijke nota uitgewerkt.
- Het Steunpunt heeft een bijdrage gedaan in het kader van de *Commission délibérative* van het Brussels Franstalig Parlement over het thema ‘In welke mate en op welke manier kijken Brusselse

burgers naar hun rol in de preventie, de communicatie, het beheer bij en de evaluatie van een crisis?'.

- In de Federatie Wallonië-Brussel, heeft het Steunpunt zijn samenwerking met de *Administration générale de l'aide à la jeunesse* – binnen de groep Agora – verdergezet. Deze groep werd in 1998 opgericht op vraag van de Interministeriële Conferentie voor Maatschappelijke Integratie om de decreten betreffende de Bijzondere Jeugdzorg te evalueren met de bedoeling plaatsingen wegens armoede te vermijden en de ouder-kindrelatie te vrijwaren.

De herziening van de [wetgeving houdende de preventie, hulp en bescherming aan de jeugd](#), aangenomen in 2018, stond centraal in de werkzaamheden van Agora. De bedoeling is om de gevolgen van het nieuwe Wetboek op het behoud van de band tussen ouders en kinderen te analyseren. De verenigingen ATD en LST, die lid zijn van de Agora groep, hebben een advies opgesteld over dit Wetboekdecreet dat het onderwerp was van talrijke debatten met beroepskrachten uit de jeugdhulpsector. In 2021 werd ook de focus gelegd op de kwestie van het behoud van de band tussen ouder en kind in de context van de gezondheids crisis. Ook andere onderwerpen, zoals het inkomensverlies gelinkt aan de status van gezinshoofd bij een plaatsing, de omzendbrief over het project voor het kind en het wetsvoorstel over prenatale rechtsbescherming werden door de groep besproken.

Begin 2021 werd de nota die de geschiedenis van de groep Agora beschrijft, op vraag van haar leden opgesteld door het Steunpunt tot bestrijding van armoede en '[De dialoog, een vruchtbare aanpak in functie van de doeltreffendheid van rechten – Agora, een inspirerend voorbeeld](#)' genaamd, verspreid via verschillende kanalen (website, nieuwsflits, verspreiding bij de leden van Agora, overdracht aan de minister bevoegd voor Jeugdhulp). De verspreiding van de nota binnen de diensten binnen de sector van de jeugdhulp en de andere sectoren binnen de administratie van de Franse Gemeenschap zal voortgezet worden in 2022. Deze nota is beschikbaar in het Frans, het Nederlands en het Engels.

Het jaar 2021 stond ook in het teken van de ontmoeting met de nieuwe minister bevoegd voor Jeugdhulp en de nieuwe *administratrice générale* van de sector van de jeugdhulp. De doelstelling van deze ontmoetingen was om de groep Agora en haar filosofie voor te stellen en om de samenwerking met minister en administratie te versterken.

- In het kader van de werkgroep waterarmoede die in 2020 werd opgestart door het kabinet van de minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bevoegd voor Klimaattransitie, Leefmilieu, Energie en Participatieve Democratie, heeft het Steunpunt deelgenomen aan verschillende soorten vergaderingen: coördinatievergaderingen, werkgroep 'preventie', werkgroep 'bescherming' en werkgroepen 'tarifiering'. Het Steunpunt was ook lid van het begeleidingscomité van een diepgaand kwalitatief onderzoek over de realiteit van waterarmoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en heeft deelgenomen aan vergaderingen van het begeleidingscomité en in workshops in verband met dit onderzoek. Deze vergaderingen hebben bijgedragen tot de [hervorming van de ordonnantie betreffende het waterbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#), die op 24 december 2021 door het Brussels Parlement is goedgekeurd en op 17 januari 2022 in het Belgisch Staatsblad werd gepubliceerd. Met deze ordonnantie werden nieuwe sociale

maatregelen ingevoerd, waaronder een sociale tegemoetkoming en een verbod op waterafsluitingen voor huishoudelijke gebruikers.

2.3. Samenwerking met onderzoeksinstituten

Het Steunpunt verzamelt kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmateriaal om dit via zijn publicaties en website te verspreiden. Het ondersteunt hierbij ook het onderzoek naar armoede en sociale uitsluiting in België. Hiertoe ondersteunt het Steunpunt verschillende onderzoeksinitiatieven door deelname aan de begeleidingscomités van deze onderzoeksprojecten en door bilaterale contacten met onderzoekers.

⊖ Begeleidingscomités en stuurgroepen van onderzoeksprojecten

- Het Steunpunt is, samen met HIVA-KULeuven en CRIDIS-UCL, partner in het [‘Re-Invest.be’](#) onderzoek, in het kader van het Brain-onderzoeksprogramma van Federaal Wetenschapsbeleid (Belspo). Het onderzoek is in 2020 gestart en loopt vier jaar. Het heeft als doel om de impact van de mate van sociale investeringen (in de brede betekenis van het woord) op armoede te bestuderen, op drie domeinen (sociale bescherming, huisvesting en gezondheid) en vanuit drie perspectieven. Het Steunpunt is verantwoordelijk voor het socio-constructivistisch perspectief, naast het socio-economisch perspectief van HIVA en het socio-juridisch perspectief van CRIDIS. Het Steunpunt zal hoofdzakelijk zijn materiaal - dat resulteert uit zijn verschillende overlegprocessen met mensen in armoede en andere actoren - rond de drie domeinen in het onderzoeksproces inbrengen, zodat het door de onderzoekpartners kan meegenomen worden. Het Steunpunt publiceerde hiertoe eind 2020 een [paper](#) met de stand van zaken van zijn werkzaamheden rond sociale bescherming en in 2021 een [paper](#) met de stand van zaken van zijn werkzaamheden rond wonen. Daarnaast beoogt het Steunpunt de evoluerende onderzoeksresultaten van de partners in overleg te brengen om er samen met mensen in armoede en andere actoren op te reflecteren. Daartoe organiseert het Steunpunt een overleggroep die bestaat uit vertegenwoordigers van verenigingen waar armen het woord nemen, van andere armoede-organisaties en van actoren uit de drie domeinen. Deze overleggroep kwam in 2021 drie keer samen, (1) ter kennismaking met het onderzoeksproject, -doelstelling en -opzet en met elkaar, (2) ter verkenning van het concept rechtsbewustzijn en ter bespreking van de HIVA onderzoeksresultaten over de effectiviteit en toereikendheid van sociale uitkeringen en (3) rond het thema wonen. Elke overlegbijeenkomst werd grondig voorbereid met de onderzoekspartners (bilateraal en tijdens seminars) en ook aan de deelnemers werd de mogelijkheid gegeven om vooraf de bijeenkomst samen voor te bereiden. Het Advisory Committee van het onderzoeksproject kwam één keer samen.
- Het Steunpunt is lid van de stuurgroep van het [Belmod onderzoek](#) - een project dat gefinancierd wordt door de Europese Commissie en gecoördineerd wordt door de FOD Sociale Zekerheid, met als doel de toegang tot de sociale bescherming in België te verbeteren- en organiseert een stakeholdersoverleg. Het Belmod onderzoek streeft ernaar een bestaansmiddelentoets te ontwikkelen, die én als rechtvaardig gepercipieerd wordt door de rechthebbenden én de rechthebbenden eenvoudiger en sneller kan identificeren. De onderzoekers van de FOD Sociale

Zekerheid willen hierbij rekening houden met de kennis en ervaringen van mensen in armoede en van andere actoren in de strijd tegen armoede en de non-take-up van rechten. Ze doen een beroep op het Steunpunt tot bestrijding van armoede en het Belgisch Netwerk Armoedebestrijding (BAPN) om deze participatie te ondersteunen. In 2021 organiseerde het Steunpunt twee stakeholdersbijeenkomsten, die telkens grondig werden voorbereid met de onderzoekers en ook door BAPN met de regionale netwerken tegen armoede. Het Steunpunt staat ook in voor de verslaggeving, het publiceerde een [compilatie](#) van de verslagen van de bijeenkomsten.

- De maatregel van de Hello Belgium Railpass – met een gratis aanbod voor elke inwoner van België op basis van het rijksregisternummer – was een uitgesproken en unieke kans om de take-up te evalueren, op basis van en door kruising met socio-economische gegevens. Het leek voor het Steunpunt dan ook een bijzondere opportuniteit om te kunnen beschikken over geanonimiseerde data die het mogelijk maken om zicht te krijgen op de take-up (en non-take-up) van de gratis pass, een éénmalig initiatief, op basis van een socio-economische variabelen. Het Steunpunt heeft dan ook een aanvraag opgesteld - op basis van zijn opdrachten in het Samenwerkingsakkoord ter bestendinging van het armoedebeloid (art. 3 en art. 5., § 1) rond het verzamelen en het gebruik van gegevens - om de Hello Belgium Railpass-data te kunnen gebruiken in het kader van een onderzoek naar de take-up, op basis van socio-economische variabelen. De NMBS heeft deze vraag ondersteund, en de nodige contacten gelegd met de FOD Mobiliteit en Vervoer die voor de maatregel van de Hello Belgium Railpass optrad als verantwoordelijke van de verwerking van de aanvragen. Op basis van de verwerking door HIVA-KULeuven, publiceerde het Steunpunt midden december [een nota met een analyse van de \(non-\)take-up van de Hello Belgium Railpass](#) met de resultaten en de interpretatie van de verwerkte gegevens, gecombineerd met [een persbericht](#). Voorafgaand was er ook een bijeenkomst met de NMBS en de FOD Mobiliteit en Vervoer om de eerste resultaten van de analyse voor te stellen. De beschrijvende analyse van de Hello Belgium Railpass data toont belangrijke verschillen op het vlak van non-take-up naargelang sociaaleconomische positie. Zo is er een lagere take-up naarmate men een lager opleidingsniveau heeft, van andere herkomst is, een lager inkomen heeft.
- Lid van de gebruikersgroep van [datawarehouse 'Arbeidsmarkt en sociale bescherming'](#) (Kruispuntbank van de sociale zekerheid). Datawarehouse 'Arbeidsmarkt en sociale bescherming' is een belangrijke databank voor kwantitatief onderzoek en is ook bijzonder relevant in het kader van longitudinaal onderzoek.
- Lid van het onderzoekscomité van het onderzoek ['Armoedebestrijding door het verbeteren van de opname van sociale maatregelen door huishoudens en bedrijven'](#) (TAKE), uitgevoerd door UA Antwerpen, ULg, het Planbureau, en FOD Sociale Zekerheid in het kader van het programma BRAIN-be van het Federaal Wetenschapsbeleid.
- Lid van de stuurgroep van het PWO-project ['de rol van sociale restaurants binnen het vraagstuk van armoedebestrijding'](#) uitgevoerd door HOGent. Dit project onderzoekt de positie van de sociale restaurants, als een duurzame praktijk in het armoedebestrijdingsbeleid, in het kader van de realisatie van het recht op voeding voor burgers in kwetsbare situaties vanuit een rechtenbenadering. De stuurgroep kwam één keer samen.

- Lid van de stuurgroep van het 'Wetenschappelijk onderzoek naar een Vlaamse indicatorenset om omgevingsfactoren en beleidsevaluatie inzake armoede te meten' (VISA: Vlaamse IndicatorenSet Armoede), uitgevoerd door Universiteit Antwerpen - Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleack en CEBUD. De stuurgroep kwam één keer samen.
- Lid van de stuurgroep in het kader van de enquête voor [kinderen en jongeren in Gemeenschapsinstellingen](#), een initiatief van de [Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind](#) (NCRK) in opvolging van de [publicatie van de nationale kinderrechtenindicatoren](#). Om deze indicatoren te vervolledigen met gegevens over kinderen en jongeren in migratie en voor kinderen en jongeren in een gemeenschapsinstelling (GI) stelde de NCRK specifieke enquêtes op voor deze groepen.
- Lid van het begeleidingscomité van het onderzoeksproject 'Homelessness trajectories and non-take-up from a dynamic perspective' (TRAHOME), gecoördineerd door Lucas –KULeuven, Ugent en CL.
- Lid van het begeleidingscomité van het wetenschappelijk boek 'Justitie & Armoede', op vraag van de FOD Justitie en de POD Maatschappelijke Integratie. Dit comité is vier maal samengekomen in 2021. Het Steunpunt stond ook in voor een artikel in het boek, dat zal worden voorgesteld op 17 februari 2022.
- Lid van het ESF-comité van toezicht binnen Actiris. Dit comité is twee maal samengekomen in 2021.
- Het Steunpunt ondersteunt de bijeenkomsten van de [Interuniversitaire Groep Onderzoek en Armoede \(IGOA\)](#), een samenwerkingsverband van onderzoekers rond armoede en sociale uitsluiting. In 2021 werkte het Steunpunt mee aan de organisatie van twee seminars van IGOA.
- Lid van de Netwerkgroep van het project '[Foodcare](#)', van de AP Hogeschool Antwerpen. Dit multidisciplinaire onderzoeksproject loopt van 2020 tot 2024 en onderzoekt hoe de toegang tot kwaliteitsvolle voeding verbeterd kan worden voor kwetsbare doelgroepen in Antwerpen door praktijkpartners te versterken in de omgang met dit thema. In 2021 vond een verkennend gesprek met de partners plaats en een eerste netwerkvergadering.
- Lid van de stuurgroep van het SWVG (Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin) onderzoek '[MJP1 EF 05 Onderzoek naar de haalbaarheid van het ontwikkelen en het gebruik van een bijkomende indicator om armoede te monitoren op Vlaams niveau](#)'. Dit onderzoeksproject loopt van 1 juli 2021 tot 30 juni 2022 en beoogt verder onderzoek naar de haalbaarheid van een bijkomende armoede-indicator en de uitwerking van een voorstel over de wijze waarop deze kan worden geconstrueerd. Daarbij wordt rekening gehouden met de kwaliteitscriteria om betrouwbare en valide indicatoren te ontwikkelen, de implementeerbaarheid en de beschikbaarheid van data. De stuurgroep kwam één keer samen.
- Het Steunpunt is partner in het onderzoeksproject van CREMIS (*Centre de recherche de Montréal sur les inégalités sociales, les discriminations et les pratiques alternatives de citoyenneté*) over de erkenning van ervaringskennis in de strijd tegen de armoede in Québec en België. In 2021 vonden verschillende ontmoetingen plaats en het Steunpunt zal in 2022 deelnemen aan drie seminars met als doel praktijken uit te wisselen tussen verschillende actoren in de armoedebestrijding over de valorisatie van ervaringskennis, d.w.z. kennis afkomstig van mensen die in armoede leven.

- Lid van het opvolgingscomité van het HELICON-onderzoeksproject, een door BELSPO gefinancierd onderzoeksproject dat loopt van 2021 tot 2023 en de sociale ongelijkheden en de langetermijn en indirecte gezondheidseffecten van de COVID-19-crisis in kaart wil brengen. In 2021 kwam het opvolgingscomité één keer samen. Het Steunpunt stond ook in voor de *closing remarks* op een webinar over het bewijs voor het bestaan van sociale gezondheidsongelijkheden uit onderzoek naar oversterfte tijdens de COVID-19-crisis.

⊖ *Bilaterale contacten in het kader van onderzoeken, doctoraten, colloquia...*

- Gesprek met een studente van 'social work' van NHL Stenden in Nederland over armoede en sociaal werk in Nederland.
- Gesprek rond het referentieadres met onderzoekster Laure-lise Robben (HIVA – KULeuven) binnen het kader van haar doctoraatsthesis.
- Gesprek met student uit de lerarenopleiding van UCLL Diepenbeek over de gevolgen van de COVID-19-crisis op mensen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid.

2.4. Samenwerking met mensenrechteninstellingen

De wetgevers hebben aan het Steunpunt een mandaat toevertrouwd met betrekking tot de bescherming van de rechten van de mens. Dit mandaat werd gegeven op basis van de vaststelling dat *armoede afbreuk doet aan de waardigheid en aan de gelijke en vervreembare rechten voor alle personen* en van het gemeenschappelijk doel dat de wetgevers zich hebben gesteld, met name *het herstellen van de voorwaarden voor menselijke waardigheid en de uitoefening van de rechten van de mens*. Het Steunpunt is belast met het uitwerken van advies, het opmaken van rapporten over elke vraag betreffende de effectieve uitoefening van de mensenrechten in verband met armoede en de ongelijkheden inzake de toegang tot de rechten.

- Het Steunpunt nam in de eerste helft van 2021 het voorzitterschap van het Mensenrechtenplatform waar (agendasetting en verslaggeving) en nam gedurende het ganse jaar deel aan de maandelijkse bijeenkomsten. Het Mensenrechtenplatform brengt, op vrijwillige basis, de instellingen bijeen die een mandaat uitoefenen in het kader van het respect voor de rechten van de mens (College van federale ombudsmannen, *Délégué général aux droits de l'enfant* en Kinderrechtencommissaris, Interfederaal Gelijkekansencentrum, Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, Federaal Migratiecentrum, Gegevensbeschermingsautoriteit, *Médiateur de la Wallonie et de la Fédération Wallonie-Bruxelles*, *Ombudsman des Deutschsprachigen Gemeinschaft*, Centrale toezichtsraad voor het gevangeniswezen, Hoge Raad voor Justitie, ...). Het heeft als doel om de problematieken die verschillende instellingen aanbelangen te analyseren, de respectievelijke bevoegdheden van elke instelling adequaat te mobiliseren en de samenwerking tussen de instellingen te stimuleren. In 2021 stond COVID-19 centraal in de agenda, zowel de vaccinaties, de democratische impact van de crisis als adviezen op de pandemiewet en het coronapaspoort. Daarnaast werden de rapportageprocedures bij de mensenrechtenverdragen, in het bijzonder de

stand van zaken betreffende OPCAT en de oprichting van een nationaal preventiemechanisme (NPM) opgevolgd. Verder wisselden de leden ook rapporten en verslagen over de eigen werkzaamheden uit ; het Steunpunt bracht onder andere presentaties over zijn interfederale nota over de impact van COVID-19, en over de eerste resultaten van de analyse van de Hello Belgium Railpass.

- Het Steunpunt werkt op regelmatige basis samen met andere mensenrechteninstellingen, waaronder Unia, Myria en het federaal mensenrechteninstituut (FIRM). Zo werd bijvoorbeeld input geleverd aan het FIRM rond hun advies betreffende een recht op mobiliteit, zijn eerste strategisch plan, en een gezamenlijk advies rond de controle bij IGO.
- Als lid van het [Europees Netwerk van Nationale Mensenrechteninstellingen](#) (ENNHRI/European Network of National Human Rights Institutions) neemt het Steunpunt deel aan verschillende werkgroepen, platformen, en surveys van Ennhri.

Reeds jaren neemt het Steunpunt actief deel aan de [Ennhri-Werkgroep rond Economische en Sociale Rechten](#) (Workgroup on Economic and Social Rights) en aan het thematisch [samenwerkingsplatform dat de Raad van Europa, Equinet, FRA en ENNHRI](#) samenbrengt om het belang van de economische en sociale rechten in Europa te benadrukken (CoE-FRA-ENNHRI-EQUINET Collaborative Platform on Social and Economic Rights). De Werkgroep rond Economische en Sociale rechten van ENNHRI kwam online enkele keren samen. Het Steunpunt deed in mei een presentatie over COVID-19 vaccinatie voor mensen in armoede tijdens een web-meeting over 'Human Right's based approach to the COVID-19 vaccination'.

Het Steunpunt werd geïnterviewd in het kader van een project van de Human Rights Centre Clinic of the University of Essex (UK) over [NHRIs and the Participation of People with Lived Experience of Human Rights Abuses](#).

Het Steunpunt heeft ook een bijdrage geleverd aan het onderzoek over sociale Taxonomie, in het kader van de *Call for feedback on the Platform on Sustainable Finance's draft report on social taxonomy*'.

2.5. Samenwerking met justitiële actoren

- Het Steunpunt wordt in zijn project Rechtspraak bijgestaan door een [begeleidingscomité](#), dat in 2021 één keer digitaal samenkwam. Tijdens deze bijeenkomst werden de werkzaamheden van het project besproken. In het Begeleidingscomité worden inzichten uitgewisseld over de relevantie en het belang van een bepaalde uitspraak, en wordt ook verwezen naar gerelateerde rechtsleer of rechtspraak. Dit Begeleidingscomité, samengesteld uit academici, magistraten en advocaten, herleest de door het Steunpunt opgemaakte samenvattingen om de inhoudelijke kwaliteit te waarborgen. Het Begeleidingscomité verzorgde ook de feedback op het rechtspraakcahier betreffende het behoud van de band tussen ouder en kind bij plaatsing.
- Op 7 december 2021 organiseerde het Steunpunt, in samenwerking met het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding (IGO), voor de zesde keer een reflectiedag over "de kijk van magistraten op armoede". Dit gebeurde in de vorm van een webinar. De dag stond in het teken van het standstill-

principe. Een eerste presentatie betrof het standstill-principe in de Grondwet. Vervolgens werden de mogelijkheden van dit principe voor de magistraat besproken. De voormiddag werd afgesloten met een getuigenis vanuit ATD Vierde Wereld over de niet-naleving van dit principe. Na een korte pauze ging de namiddag van start met een presentatie over het principe van de gelijkheid van wapens tussen de partijen, en op welke manier de rechter kan bijdragen aan deze gelijkheid. De laatste presentatie van de dag betrof de vraag hoe artikel 23 van de Grondwet kan helpen in de strijd tegen armoede. Een verslag van deze dag zal in 2022 beschikbaar zijn op de website.

2.6. Samenwerking met andere actoren

- In functie van zijn mandaat als algemeen verzamelpunt voor gegevens dak- en thuisloosheid heeft het Steunpunt ook verder samengewerkt met de Koning Boudewijnstichting rond haar initiatief van tellingen dak- en thuisloosheid, via deelname aan de stuurgroep en door een inleiding tijdens de webinar die op 17 maart werd georganiseerd ter voorstelling van de resultaten van de tellingen.
- Het Steunpunt neemt deel aan de bijeenkomsten van de Werkgroep Energie en Armoede in Vlaanderen (georganiseerd door Fluvius, 2 bijeenkomsten). Daarnaast werd ook overlegd met distributienetbeheerder Fluvius over de communicatie rond prepaidmeters.
- Het Steunpunt neemt deel aan de bijeenkomsten van het Platform tegen energiearmoede (georganiseerd door de Koning Boudewijnstichting). In het kader van dit Platform werd een werkgroep over het sociaal energietarief opgericht. Het Steunpunt heeft deelgenomen aan een aantal bijeenkomsten, plenair en van werkgroepen. Deze denkoefening, waarbij verschillende soorten actoren (energieleveranciers en -distributeurs, regulatoren, armoedeverenigingen, OCMW's, academici) werden samengebracht, leidde tot de publicatie '[Versterking van het sociaal energietarief](#)', die 15 aanbevelingen doet om brandstofarmoede in België te bestrijden.
- Deelname aan een reflectie over de digitale kloof, georganiseerd door de Koning Boudewijnstichting (30/03).
- Deelname aan bijeenkomsten van BMIN.
- Deelname aan de bijeenkomsten van het Platform Recht voor iedereen.
- In opvolging van de reflectiedag 'Kwetsbare groepen en de ombudsman' op 23 mei 2019, georganiseerd door het Netwerk van ombudsmannen (POOL), de POD Maatschappelijke integratie en het Steunpunt, is een opvolgingsvergadering doorgegaan met het oog op een beter bereik van preciaire groepen door ombudsdiensten.
- Deelname aan een focusgroep over de vernieuwing van de verkoopautomaten van de NMBS - NMBS Public Affairs, 07/01 en 17/05.
- Overleg met de Stad Gent in functie van haar deelname aan het Europees URBAN-ROOF-project met betrekking tot dak- en thuisloosheid (03/02)
- Overleg met 'Open Monumentendag' rond het bereik van groepen in armoede.
- Overleg met 'Kom op tegen kanker' (03/03, 06/10)

- Deelname aan de werkzaamheden van het Kenniscentrum Vlaamse Steden rond automatische rechtentoekenning (6 bijeenkomsten).
- Het Steunpunt heeft samengewerkt met het *Forum des Jeunes* aan een sensibiliseringscampagne over de problematiek van dakloze jongeren. Het Steunpunt heeft deelgenomen aan een voorbereidende vergadering en aan de opnamen van een sensibiliseringsvideo. De video '[Et toi, tu dors où ce soir ?](#)' ('En waar slaap jij vannacht?') brengt de stem van jongeren, academici en overheidsinstellingen samen, is door het *Forum des Jeunes* naar de bevoegde ministers gestuurd en werd, onder meer door het Steunpunt, verspreid via verschillende sociale netwerken.
- Het Steunpunt maakt deel uit van de werkgroep 'Sociaal werk en rechtvaardige duurzaamheid', opgericht door SAAMO in het kader van het Vlaams actieplan Sterk Sociaal Werk. Er wordt onder andere gewerkt aan een beleidsdossier rond 'Wonen en duurzaamheid'.
- Op 16 december 2021 was het Steunpunt door Oxfam België uitgenodigd op een uitwisseling over het economisch geweld dat veroorzaakt wordt door beleidskeuzes die bevoorrechte enkelingen bevoordelen en reeds gemarginaliseerde bevolkingsgroepen rechtstreeks treffen.
- Overleg met de EPHA (European Public Health Alliance) over gelijke toegang tot vaccinatie tegen COVID-19 (17/02).
- Het Steunpunt gaf eenmalig advies aan onderzoekers van de KU Leuven over het bereiken van kwetsbare jongeren in functie van het SIGMA-onderzoek, een onderzoek naar het mentaal welbevinden en de ontwikkeling van adolescenten in Vlaanderen (06/10).
- Lid van de jury van het Innovatiefonds Armoede van de Stad Turnhout.

3. Adviezen en nota's

3.1. Adviezen en nota's aan overheden en de andere actoren in de strijd tegen armoede

Ook in het jaar 2021 was er een grote impact van de COVID-19 gezondheids crisis, en in het bijzonder in situaties van armoede en bestaansonzekerheid. Verschillende publicaties en adviezen van het Steunpunt tot bestrijding van armoede stonden dan ook in teken van het Covid-19- en het herstelbeleid:

- In 2020 publiceerde het Steunpunt een [interfederaal overzicht](#) van de maatregelen van verschillende overheden en administraties die een steun kunnen zijn in situaties van armoede en bestaansonzekerheid. Dit document werd in 2021 verder bijgewerkt en kent twee versies voor het jaar 2021.
- In opvolging van het eind 2020 gepubliceerde [Advies over vaccinatie tegen COVID-19 tijdens de acute fase van de pandemie](#), publiceerde het Steunpunt op 2 februari 2021 een [Advies over de uitvoering van de vaccinatiestrategie tegen COVID-19](#), met aanvullende aanbevelingen met betrekking tot het risico van non-take-up van vaccinatie bij precare groepen, aangepast aan vaccinatiestrategie die intussen geconcretiseerd was. Dit advies is onder meer toegezonden aan de leden van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid, het Regeringscommissariaat Corona, het Federaal Crisiscentrum en de taskforce voor de operationalisering van de vaccinatiestrategie.
- Het Steunpunt publiceerde in april de [Interfederale nota over de impact van de Covid-19-crisis in situaties van armoede en bestaansonzekerheid](#). Hierin worden op basis van een veelheid aan bronnen - zoals wetenschappelijk onderzoeken en signalen van terreinorganisaties – de gevolgen van de COVID-19-crisis voor mensen in een precare situatie, binnen verschillende levensdomeinen, in kaart gebracht. Daarnaast worden ook een aantal aanbevelingen geformuleerd in het kader van het herstelbeleid.
- Eén van de maatregelen die de overheid invoerde om mensen in armoede te ondersteunen tijdens de COVID-19-crisis, is de uitbreiding van de toegang tot het sociale tarief voor elektriciteit en/of aardgas tot de rechthebbenden van de verhoogde tegemoetkoming in de gezondheidszorg. In juni 2021 publiceerde het Steunpunt een [advies](#) over deze federale maatregel, waarin wordt gepleit voor een verlenging en structurele verankering van deze maatregel. Dit advies werd aan het kabinet van de federale minister van Energie, Tinne Van der Straeten, bezorgd. In oktober 2021 werd door de federale Regering beslist de maatregel te verlengen tot eind maart 2022. Door de stijging van de energieprijzen eind 2021 en begin 2022 werd het advies van het Steunpunt des te pertinenter, in functie van een verdere verlenging en structurele verankering van de maatregel.
- Op vraag van de staatssecretaris voor Herstel en Strategische Investerings, Thomas Dermine, heeft het Steunpunt bijgedragen aan de analyse van de sociale impact van het ontwerp van Plan voor herstel en veerkracht, in samenwerking met de twee aangestelde deskundigen vanuit de FOD Sociale Zekerheid en de POD Maatschappelijke Integratie en met de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (met 4 voorbereidende bijeenkomsten). Het Steunpunt heeft in april 2021 zijn [bijdrage aan het Plan voor herstel en veerkracht](#) aan het kabinet doorgestuurd en gepubliceerd. In deze nota doet het Steunpunt aanbevelingen over de projecten die in de versie

van 2 april van het herstelplan werden weerhouden, op basis van de projectfiches die door de aangewezen deskundigen zijn ingediend. De bijdrage bevat ook de inhoud van een eerste nota van het Steunpunt van 15 maart 2021 met eerste algemene opmerkingen op het ontwerp van herstelplan.

- Eind 2021 werd door de overheid het belang van zelftests om de verspreiding van COVID-19 tegen te gaan sterk benadrukt. Een aantal actoren pleitten voor het verstrekken van gratis zelftests voor mensen met een beperkt inkomen. Het Steunpunt publiceerde op 21 december een [advies](#) over gratis COVID-19-testen en bezorgde dit aan het kabinet van minister van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke.

Buiten de Covid-19-context werden nog volgende adviezen gedaan:

- Advies van januari 2021 over het voorstel van decreet van 13 oktober 2020 betreffende de organisatie van de regionale elektriciteitsmarkt en het voorstel van decreet van 1 december 2020 betreffende de organisatie van de regionale elektriciteitsmarkt en de organisatie van de regionale gasmarkt met het oog op het verbod op afsluiting van elektriciteit en gas voor huishoudens. Dit advies was bestemd voor de leden van de commissie Energie, klimaat en mobiliteit van het Waals parlement.
- Op 1 maart 2021 heeft het Steunpunt een [advies gepubliceerd over het wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek om prenatale rechtsbescherming in te voeren](#). Dit advies werd toegezonden aan de leden van de Commissie Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en wordt door het Steunpunt verder opgevolgd. Het is ook verspreid binnen de Agora-groep, met het oog op de gevolgen van dit wetsvoorstel voor het in stand houden van de band tussen ouder en kind in de zorg.
- Op uitnodiging van het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling heeft het Steunpunt een bijdrage gedaan in het kader van de publieke raadpleging rond het ontwerp van Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling 2021-2025. In het advies van het Steunpunt worden specifieke aanbevelingen gedaan over de verschillende paragrafen van het ontwerpplan en een aantal van deze wijzigingen werd in de definitieve versie van het [plan](#) opgenomen.
- In juli 2021 heeft het Steunpunt op verzoek van de leden van de Commissie Volksgezondheid en Gelijke Kansen van de Kamer van Volksvertegenwoordigers een advies uitgebracht over een ontwerp-resolutie tot instelling van een Interministeriële Conferentie Jeugd voor de uitwerking van een steunplan voor jongeren die getroffen zijn door de COVID-19-crisis.
- Op 4 augustus 2021 heeft het Steunpunt een advies in de vorm van een brief ingediend bij de *Secrétaire générale* van de *Service Public de Wallonie en charge du Commissariat sur la reconstruction*, opgericht na de overstromingen van juli 2021. Dit advies bevat een aantal reflecties en aanbevelingen met betrekking tot de gevolgen van deze ramp voor de getroffen mensen die in

armoede en onzekerheid leven. Dit werd gevolgd door een overlegbijeenkomst met de Commissariat spécial à la reconstruction.

- Op verzoek van de federale minister belast met Armoedebestrijding, Karine Lalieux, heeft het Steunpunt in oktober 2021 een [advies ingediend over het ontwerp van het 4de federaal plan tegen armoede en ongelijkheid](#). Het Steunpunt droeg ook bij tot een gezamenlijk advies van het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting EU2020, op initiatief van de POD Maatschappelijke integratie.
- Het Steunpunt heeft samen met het Federaal Instituut voor de Bescherming en de Bevordering van de Rechten van de Mens een [advies](#) gepubliceerd tot herziening van de voorwaarden voor de toekenning van de inkomensgarantie voor ouderen (IGO), en de controle daarop.

Heel wat nota's en adviezen vinden hun grond in de verschillende tweejaarlijkse Verslagen van het Steunpunt, met als recentste het tweejaarlijkse Verslag 2020-2021 'Solidariteit en armoede', dat eind 2021 werd gepubliceerd. Het Samenwerkingsakkoord ter bestendiging van het armoedebeleid voorziet een [opvolgingsprocedure](#) waarbij het Verslag wordt overgemaakt aan de verschillende Regeringen, Parlementen en adviesorganen. Een lijst van de verschillende presentaties en adviezen rond het Verslag is beschikbaar op de website van het Steunpunt.

3.2. Bijdragen aan internationale instanties

- Het Steunpunt deed een bijdrage in het kader van de bevraging door Ennhri met betrekking tot de *Rule of Law*.

3.3. Inbreng op studiedagen, colloquia en platformen

Het Steunpunt deed binnen verschillende platformen een inbreng, via een presentatie of deelname aan een panel of rondetafel:

- Inbreng tijdens een cursus voor magistraten georganiseerd door het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding over de toegang tot arbeidsrechtbanken, 19/01.
- Presentatie 'Bereiken van mensen in armoede', POOL, 25/01.
- Learning companion at the Seminar to Deepen our Understanding - Participatory Action Research: Merging of Knowledge, ATD & Re-INVEST, 03/02 tot 5/02.
- Presentatie in de vorm van een twee uur durende lezing over 'Duurzaamheid, Burgerschap & Armoede' in het kader van het *Certificat grande précarité de Henallux*, 29/01.
- Presentatie 'Met de nodige afstand? Een staat van het gezinsbeleid in Vlaanderen 2020', webinar Odissee, 24/02.

- Presentatie over armoede en duurzame consumptie tijdens de opleiding ConsumentenPro (BEUC/Test Achat en AB-REOC), 25/02.
- Presentatie webinar 'Wonen na corona', Steunpunt Wonen, 25/02.
- Presentatie 'Adviezen vaccinatiecampaïne "to leave no one behind"', HPAO, 03/03.
- Inleiding webinar 'Dak- en thuisloosheid', Koning Boudewijnstichting, 17/03.
- Presentatie 'We laten niemand achter! Naar een inclusieve COVID-19-vaccinatiestrategie', in samenwerking met Vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg (UGent) en Vlaams Instituut Gezond Leven, VIVEL – populatiemanagers, 18/03.
- Inleiding webinar 'Sociaal werk en de vaccinatiecampaïne', in samenwerking met Vivel, SAM en VVSG, 27/04.
- Presentatie webinar 'De slag om de kinderbijslag', UCSIA, 03/05.
- Presentatie van de Interfederale nota over de impact van de COVID-19-crisis in situaties van armoede en bestaansonzekerheid op een vergadering van het Mensenrechtenplatform, 04/05.
- Presentatie 'Bereik van precare groepen in de vaccinatiecampaïne', TF Vaccinatie – Cel Maatschappelijke Dialoog en Communicatie, 04/05.
- Voorstelling van het vorderingsrecht ter verdediging van collectieve rechten op de ledenvergadering van Furia vzw, 06/05.
- Voorstelling van het cahier rechtspraak over het referentieadres bij een OCMW aan de sociale sectie van het Bureau voor juridische bijstand van de Franstalige Balie Brussel, 20/05.
- Presentatie webinar 'Non-take-up en onderbescherming', in samenwerking met Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen, De Vrolijke Kring, STAD en OCMW Ronse, Humanistisch Verbond, 21/05.
- Presentatie over COVID-19 vaccinatie voor mensen in armoede, web-meeting over 'Human Right's based approach to the COVID-19 vaccination', ENNHRI, Economic and Social Rights Working Group, 26/05 en 27/05
- Presentatie van de Interfederale nota de impact van de COVID-19-crisis in situaties van armoede en bestaansonzekerheid op een webinar van IGOA 'Impact of COVID-19 on poverty', 14/06.
- Presentatie van het Verslag 'Duurzaamheid en armoede' op Futurama n°6 van getiteld 'Ecologische transitie en sociale rechtvaardigheid: naar een nieuw samenlevingsmodel?', 17/6.
- Presentatie 'Durabilité et pauvreté : une mise en perspective', Conférence 'Pauvreté: moins consommer et être plus pollué. Les injustices environnementales en Belgique et comment le combattre', Etopia, 04/09.
- Interventie in het kader van een deliberatieve commissie van het Franstalig Brussels Parlement 'In welke mate en op welke manier zien de burgers en de Brusselaars hun rol in de preventie, de communicatie en het beheer van een crisis en de evaluatie ervan', 03/10 en 09/10.

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

- Presentatie van de stand van zaken van waterarmoede in België, Platform waterarmoede, gecoördineerd door de Koning Boudewijnstichting, 4/10.
- Workshop 'SDGs en mensenrechten. To leave no one behind' in samenwerking met Debbie Kohner, Secretary General ENNHR, SDG Forum, 05/10.
- Presentatie 'Housing : a socio-constructivist perspective', Webinar Housing, Re-INVEST.be, 12/10.
- Toespraak 'Emeritaat emeritaatsviering prof. dr. Ides Nicaise - Cérémonie d'éméritat du Prof. Dr. Ides Nicaise, KULeuven, 14/10.
- Video 'To Leave No one Behind. Experiences from the Combat Poverty, Insecurity and Social Exclusion Service (Belgium).', Online Training on Human Rights and the 2030 Agenda', Ennhri & Danish Institute for Human Rights, 21/10.
- Presentatie van de stand van zaken van een nota over de non-take-up van rechten in België in het kader van een vergadering van het Mensenrechtenplatform, 09/11.
- Presentatie 'Poverty and social exclusion in Belgium', North Norway European Office, 09/11.
- Voorstelling onder de vorm van een les van twee uur over de thema's 'Duurzaamheid, burgerschap en armoede' in het kader van het *Certificat grande précarité* van Henallux, 12/11.
- Gastles 'Armoedebestrijding in tijden van COVID-19, KULeuven, 15/11.
- Voorstelling van het 10de tweejaarlijkse Verslag 2018-2019 'Duurzaamheid & Armoede', Trefdag Socius, 18/11.
- Presentatie 'De strijd tegen armoede tijdens de COVID-19-crisis', Benelux, 23/11.
- Voorstelling van het tweejaarlijkse Verslag 'Duurzaamheid en armoede' op de ledenvergadering van *Vivre-Ensemble* te Verviers, 26/11.

4. Verzamelen en publicatie van rechtspraak

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede heeft als opdracht om de effectiviteit van de mensenrechten in situaties van armoede te evalueren. Daarom beschikt het over een [project Rechtspraak](#), waarin rechterlijke beslissingen worden geanalyseerd. Specifiek aan dit project is dat het rechtspraak verzamelt en gratis publiceert over alle grondrechten, pertinent voor de invalshoek van armoede: huisvesting, bescherming van gezinsleven, gezondheidszorg, arbeid en sociale bescherming, enz.

Het is ook in het kader van dit project dat de reflectiedag over *'de kijk van magistraten op armoede'* wordt georganiseerd.

In het kader van dit project wordt ook samengewerkt met een [juridisch tijdschrift over grondrechten en armoede](#), het Steunpunt neemt onder andere deel aan het redactiecomité.

≡ *Algemeen*

Pertinente beslissingen worden samengevat in een voor het publiek toegankelijke taal, zonder daarmee de juridische complexiteit uit het oog te verliezen. Vervolgens worden deze samenvattingen op de website gepubliceerd, samen met de geanonimiseerde beslissingen. Elke samenvatting verschijnt zowel in het Nederlands als in het Frans.

Om de kwaliteit en de juridische correctheid te garanderen, controleert het Begeleidingscomité elke samenvatting vooraleer ze gepubliceerd wordt.

In 2021 werd het tweede thematische cahier gepubliceerd. Dat is gewijd aan het behoud van de band tussen geplaatst kind en ouders in een armoedecontext. De rechtspraak van het EHRM werd hiervoor op exhaustieve wijze geanalyseerd. Een artikel over dit onderzoek verscheen ook in het tijdschrift Grondrechten en Armoede.

Het is ook in het kader van dit onderzoek dat een advies werd geschreven bij een wetsvoorstel met het oog op prenatale plaatsing. Van dit wetsvoorstel werd afgezien, maar een nieuw voorstel van decreet bouwt verder op het idee van prenatale plaatsing. In 2022 zal daarom een nieuw en gepast advies opgesteld worden.

Eén rechtenstudente (Universiteit Saint-Louis Brussel) heeft bij het Steunpunt in het kader van het project stagegelopen. Deze samenwerking met studenten (en hun rechtenfaculteiten) werd door zowel de studenten als het Steunpunt als heel positief ervaren.

≡ *Verzamelmethodes*

Het verzamelen van rechtspraak gebeurde op verschillende manieren. Zo ontving het Steunpunt niet-gepubliceerde rechtspraak van rechters met wie het contacten onderhoudt, van verschillende soorten rechtbanken: arbeidsrechtbanken, vrederegerechten, strafrechtbanken, etc. Met de hulp van stagiairs werd er ook gezocht naar nieuwe en relevante uitspraken in tijdschriften en databanken. Sinds 2017 is het Steunpunt bovendien vrijgesteld van expeditierecht, waardoor het gratis beslissingen kan opvragen bij alle Belgische rechtbanken.

5. Informatie en communicatie

5.1. Website

Op de website (www.armoedebestrijding.be) biedt het Steunpunt tot bestrijding van armoede aan het brede publiek informatie aan in de drie landstalen en in het Engels; de Engelstalige en Duitstalige versies zijn weliswaar minder uitgewerkt. De website is het ideale middel om de documenten die het Steunpunt verzamelt en onderzoekt, en ook deze die het zelf opmaakt, openbaar te maken. Zoals ook in de voorbije jaren, blijft de meest geconsulteerde rubriek ‘feiten en cijfers’, waarbij antwoord wordt gegeven op veel gestelde vragen.

De ‘themapagina COVID-19’, die in 2020 werd gecreëerd om op een gestructureerde manier de bijdragen, adviezen en persberichten van het Steunpunt in verband met de gezondheidscrisis aan te bieden, samen met een overzicht van de COVID-19-maatregelen die door de verschillende overheden werden genomen ter ondersteuning van situaties van armoede en bestaansonzekerheid, werd opnieuw regelmatig geraadpleegd. Het werd aangevuld met een nieuwe rubriek gewijd aan communicatie over vaccinatie tegen COVID-19. Deze pagina bevat informatie- en communicatiemiddelen op interfederaal, gewestelijk en gemeenschapsniveau voor gezondheidswerkers en vaccinatieverantwoordelijken, maatschappelijk werkers, mensen in precare groepen en het grote publiek.

De pagina met de jaarlijkse activiteitenkalender in het kader van de Werelddag van verzet tegen armoede op 17 oktober heeft zoals altijd ook vele bezoekers aangetrokken.

Tenslotte werd het tweejaarlijkse Verslag 2020-2021 ‘Solidariteit en armoede’ eind december op de website gepubliceerd, samen met een video met getuigenissen van deelnemers aan het overleg en een opname van de persconferentie die was georganiseerd om het Verslag te presenteren.

5.2. Activiteiten van het documentatiecentrum

Het documentatiecentrum is vooral gericht op intern gebruik ter ondersteuning van de werkzaamheden van de medewerkers. Allerlei publicaties - waaronder artikels, boeken, presentaties, studies – worden gecatalogiseerd. Meer en meer wordt ook gebruik gemaakt van digitale tijdschriften.

Het Steunpunt ontving 169 vragen via email of telefoon, waarvan de meeste (56 %) informatievragen zijn van organisaties, beroepskrachten (vooral journalisten), studenten, en overheidsdiensten. Het gaat veelal om vragen naar cijfermateriaal. 36 % van de contacten betrof vragen voor hulp, waarvan de meeste vragen voornamelijk gaan om energie, financiële moeilijkheden, gezondheid, huisvesting, referentieadres en statuut samenwonende. Bij dergelijke hulpvragen tracht het Steunpunt naar een concrete organisatie door te verwijzen die in de regio van de hulpvrager ondersteuning kan bieden bij het zoeken naar een antwoord op de hulpvraag. Verder zijn er vragen van studenten over een stageplaats en organisaties die een medewerking vragen bij een evenement.

5.3. Persrelaties, mediastrategie en sociale media

Zoals elk jaar ter gelegenheid van de Internationale dag voor de uitroeiing van armoede op 17 oktober, werd naar de geschreven en audiovisuele pers een persbericht verstuurd om aandacht te vragen voor de activiteitenkalender van de Internationale dag, die op de website van het Steunpunt vermeld staat.

De Twitter-account ([@Luttepauvrete](https://twitter.com/Luttepauvrete)) van het Steunpunt, aangemaakt op 16 oktober 2017, geeft een bijkomend communicatiekanaal. De Twitter-account wordt gebruikt in functie van de actualiteit en van de thema's die het Steunpunt opvolgt. De account blijft gestaag groeien in termen van het aantal gebruikers. Op 31 december 2021 waren er 595 abonnees (een stijging van 120 % binnen een jaar). In 2021 publiceerde het Steunpunt 201 tweets (NL + FR) met 135.621 weergaven. Gepubliceerde tweets leiden internetgebruikers zo vaak mogelijk naar de publicaties van het Steunpunt, persartikels of pagina's op zijn website. Deze multichannel communicatie helpt de zichtbaarheid van het werk van het Steunpunt te vergroten. Sinds 2019 is de Twitter-nieuwsfeed op de startpagina van de website van het Steunpunt beschikbaar.

De 'Nieuwsflits' is ook een belangrijk instrument voor de verspreiding van het werk van het Steunpunt. Naast een artikel over een thema die door het Steunpunt wordt behandeld, geeft het een overzicht van wat er in de voorbije maanden op de agenda van het Steunpunt stond, een overzicht van de follow-up van het tweejaarlijkse Verslag en recente publicaties van het Steunpunt. Sinds april 2020 wordt dit beheerd via het Mailchimp-berichtenplatform, dat meer mogelijkheden biedt voor de creatie van mailings en beheren van contacten. Er zijn drie nieuwsflitsen verzonden, met name op 3 mei, 8 oktober en 24 december 2021.

Persberichten worden ook via dit kanaal verzonden. In 2021 zijn vijf persberichten (vaccinatiestrategie tegen COVID-19, afschaffing van de prijs van de liefde bij de integratietegemoetkoming voor personen met een handicap, dag van 17 oktober, analyse van de take-up en non-take-up van de Hello Belgium Railpass, tweejaarlijks Verslag Solidariteit en Armoede) op die manier verstuurd.

Ter gelegenheid van de Internationale Dag van de Menselijke Solidariteit op 20 december 2021, heeft het Steunpunt tot bestrijding van armoede een 'live' persconferentie georganiseerd om het tweejaarlijks Verslag 'Solidariteit en armoede' voor te stellen. Om mensen die de conferentie niet konden bijwonen in staat te stellen deze op afstand te volgen, werd ook een livestreaming georganiseerd. De opname van de conferentie is vervolgens gepubliceerd op de website van het Steunpunt. Naast de voorstelling op een persconferentie is het tweejaarlijks Verslag 'Solidariteit en armoede' het onderwerp geweest van twee exclusieve artikelen in de papieren edities van de Franstalige krant 'Le Soir' en de Nederlandstalige krant 'De Standaard'.

5.4. Publicaties

De publicaties zijn beschikbaar op:

- <https://www.armoedebestrijding.be/publicaties/publicaties-steunpunt/notas-en-boeken/>
- <https://www.armoedebestrijding.be/publicaties/publicaties-steunpunt/artikels-van-de-medewerkers-van-het-steunpunt/>

5.5. Echo in de media

Het Steunpunt wordt regelmatig vermeld in verschillende media, voornamelijk in de gedrukte pers, op websites en in artikels. In 2021 registreerde het documentatiecentrum 362 vermeldingen van waar ongeveer 23 % in tijdschriftartikels, publicaties (online) en kranten. Op vlak van taal gaat het ongeveer om 51 % Nederlandstalige referenties en 44 % Franstalige verwijzingen; de overige 5 % heeft betrekking op Duitstalige en Engelstalige bronnen. Hierbij wordt regelmatig naar de webrubriek [Feiten en cijfers](#) op de website verwezen, alsook naar de tweejaarlijkse Verslagen van het Steunpunt.

Het tweejaarlijkse Verslag 'Duurzaamheid en armoede' kreeg opnieuw aandacht in verschillende artikelen in de gedrukte en online media. Naast drie vragengesprekken bij Radio 1 kwam het Verslag op 5 oktober 2021 ter sprake tijdens een radio-uitzending van RCF Radio Belgique. Verschillende andere onderwerpen waarop het Steunpunt werkt kwamen aan bod in de media. In verband met de COVID-19 crisis is het persbericht van het Steunpunt betreffende de vaccinatiestrategie - naar precare groepen toe - gebracht door verschillende digitale media (RTBF, Le Vif, Bruzz, VRT...). De resultaten van de analyse van take-up en non-take-up van de Hello Belgium Railpass kwamen aan bod in verschillende media. Een opiniestuk met betrekking tot de overstromingen die het land in juli 2021 hebben getroffen werd gepubliceerd op de websites van La Libre, Le Vif en Knack.

Het nieuwe tweejaarlijkse Verslag 'Solidariteit en armoede' kwam aan bod in twee exclusieve artikels op 20 december 2021, een artikel in het Franstalig dagblad 'l'Avenir', en werd verscheidene malen vermeld op digitale media.

6. Interne werking

6.1. Begeleidingscommissie

De Begeleidingscommissie, voorgezeten door de minister voor Armoedebestrijding, heeft de opdracht om de inhoud van de werkzaamheden van het Steunpunt tot bestrijding van armoede op te volgen en over het respect van de methodologie te waken (art. 8 van het samenwerkingsakkoord). De Begeleidingscommissie is in 2021 vijf maal samengekomen.

6.2. Beheerscomité

Het Beheerscomité heeft drie opdrachten: waken over de goede uitvoering van het samenwerkingsakkoord, bepalen van het personeelsbehoefteplan en opmaken van een ontwerp van budget (art. 7 van het samenwerkingsakkoord). Het Beheerscomité is in 2021 vier maal samengekomen, onder voorzitterschap van dhr. Ides Nicaise.

6.3. Team

Het team bestond eind 2021 uit tien personen, met een gemiddeld equivalent van 8 voltijdsen over het jaar 2021. Hiervan wordt ongeveer 1,1 voltijds equivalent ingezet voor en gefinancierd door het Re-InVEST.be-onderzoeksproject.

Het team kon ook rekenen op de medewerking van stagiairs voor het project rechtspraak. Een studente van de Master Gender en Diversiteit van de UGent liep enkele maanden stage op het Steunpunt.

Naar aanleiding van de Covid-19-crisis werd samen met Unia en Myria vanaf maart 2020 een taskforce opgericht in functie van de nodige personeelsmaatregelen met betrekking tot de continuïteit van de werkzaamheden, het verplicht telewerk, en de welzijnsaspecten binnen deze context. Gezien de nieuwe golven van de pandemie, is deze taskforce werkzaam gebleven en 17 maal samengekomen in 2021.

Daarnaast heeft het Steunpunt op geregelde tijdstippen overleg met de directies van Unia en Myria in functie van het personeels- en welzijnsbeleid. Specifieke aandacht ging ook naar de gezamenlijke verhuis naar het gebouw 'Eurostation' in maart 2022. Uiteraard is heel veel werk in 2021 gegaan naar de concrete voorbereiding en uitvoering van deze verhuis.

Gevolgte vorming:

- Mini ICT-opleiding Outlook, 25/01.
- Vorming Wordpress (internetsite)), 05/02.
- Sharepoint, 11/02.
- Thuiswerk overleef je zo, Gunnar Michielsen, 27/04.

- Vorming GoPress, 09/12.

In functie van de werkzaamheden van het Steunpunt werden volgende (studie)dagen gevolgd :

- Conferentie 'La démocratie à l'horizon 2030' georganiseerd door het Brussels Franstalig parlement, 12/01.
- Sustainable Recovery Lab: building on human rights and the 2030 Agenda in COVID-19 recovery, The Danish Institute for Human Rights, 14/01.
- Online bijeenkomst met de Special Rapporteur on extreme poverty and human rights in de context van zijn bezoek aan de EU instituties, ENNHRI, 19/01.
- Webinar 'Sustainable Recovery from the Covid-19 Pandemic: Based on the 2030 Agenda and Human Rights', Ennhri, 27/01.
- Webinar 'Evaluation de l'impact des projets liés à la lutte contre la pauvreté des enfants', ONE, Cap 48 et Koning Boudewijnstichting, 03/02.
- Webinar 'Territoires zéro chômeurs longue durée : het Franse experiment', Actiris, 04/02.
- Inspiratiedag sociaal werk en sociaal beleid, KU Leuven, 05/02.
- Webinar 'Aligning the European Recovery with the SDGs - Belgium as a Case Study', CIFAL Flanders, 08/02.
- Mobiliteit van en naar vaccinatiecentra, Vlaamse Stichting Verkeerskunde, 09/02.
- Inspiratiedag sociaal werk en sociaal beleid, KU Leuven, 05/02.
- Mobiliteit van en naar vaccinatiecentra, Vlaamse Stichting Verkeerskunde, 09/02.
- Webinar on measuring homelessness in Europe : 'National and local counts', 'Dynamics and time', 'Ethical issues', COST, 25/02, 04/03 & 11/03.
- On line bijeenkomst: 'How can National Human Rights Institutions and Equality Bodies engage with the European Committee of Social Rights under the monitoring procedures of the European Social Charter, ENNHRI', 22/02 en 24/02.
- Presentatie verslag 'Ontwikkelen van een indicator voor het beschikbaar gezinsinkomen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op basis van administratieve gegevens', Brussels Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 02/03.
- Workshop van het onderzoeksproject GOSETE over innovatie binnen het domein mobiliteit, 02/03 en 11/03.
- Voorstelling van de resultaten van de tellingen dak- en thuisloosheid, KBS, HIVA, ULiège, 17/03.
- De geestelijke gezondheidszorg na 2 jaar noodprogramma: Van puinhoop naar hoop: werken aan onze geestelijke gezondheid, Staten-Generaal van de Geestelijke Gezondheidszorg, 20/03.
- Policy bias as a COVID side-effect: prioritizing the rights of the most vulnerable groups, Université Saint-Louis, 24/03.
- Online seminar: Effectiveness of social protection in Belgium, HIVA, Re-INVEST.be, 24/03.

- Caught between a rock and a hard place: balancing human rights in times of COVID, Université Saint-Louis, 24/03.
- Webinar 'Project NTU', POD Maatschappelijke integratie en FOD Sociale zekerheid, 25/03.
- Voorstelling van het verslag 'Brussels takes care', Brussels Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 04/05.
- Voorstelling van het verslag 'Mal-logement en Europe', Fondation Abbé Pierre, 06/05.
- Netwerkevent Solidariteit, Universitaire Stichting voor Armoedebestrijding, 07/05.
- Webinar over Mobility as a Service (MaaS), FRDO en FOD Mobiliteit, 27/05.
- De stad na corona – Bouwen aan een meer gelijke stad, UCSIA, 01/06.
- Visio overleg met belanghebbenden UPR BE 3, Diplobel – Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, 11/06.
- Webinar 'Quelles sont les préoccupations du secteur social-santé bruxellois ? Des professionnels parlent aux chercheurs !', workshop huisvesting, Crebis, 17/06.
- Improving Equality Data Collection in Belgium – IEDCB, FOD Justitie en Unia, 18/06.
- Webinar over de Europese evaluatie van het plan veerkracht en herstel, Europese Commissie, 01/07.
- Vizier 2030 Webinar: SDG-implementatie in de Vlaamse bedrijfswereld, CIFAL Flanders, 07/09.
- Integrating Research Infrastructure for European expertise on Inclusive Growth from data to policy, InGRID, 09/09.
- Ecole de tranformation sociale, workshop huisvesting, le Forum-Bruxelles contre les inégalités, 10/09, 16/09, 01/10.
- Web-meeting, ENNHRI, Economic and Social Rights Working Group, 16/09.
- Geestelijke gezondheid van jongeren - Resultaten van de Vlaamse SIGMA studie, KU Leuven, 16/09.
- Webinar 'Smart mobility congress', ITS, 23/09.
- Webinar 'The hidden dimensions of poverty' by ATD-Fourth World and the University of Oxford, IGOA/GIREP, 27/09.
- Workshop 'SDG en de mensenrechten', SDG Forum 2021, 05/10.
- Fundamental rights forum, FRA, 11/10.
- Steps forward in recognizing and assessing discrimination based on socioeconomic status – FRA, 12/10.
- Virtual charter seminar on the role of the EU charter of fundamental rights in the work of equality bodies and national human rights institutions – FRA, Equinet, ENNHRI, 20/10.
- 20 jaar Universitaire Stichting Armoedebestrijding (USAB), 20/10.
- Kick-Off van de lokale tellingen dak- en thuisloosheid, VVSG, HIVA en KBS, 25/11.
- Colloquium 'Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting', USAB, 01/12.
- Congres 'R silience – la Wallonie face aux risques environnementaux', SPW, 23/09 et 02/12.

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

- Webinar 'capabilities and poverty', Re-InVEST.be, 03/12.

Bijlage 1: Samenwerkingsakkoord

Het Samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid werd ondertekend te Brussel op 5 mei 1998, en goedgekeurd door:

- >> De Vlaamse Gemeenschap, decreet van 17 november 1998, B.S. van 16 december 1998
- >> De federale Staat, wet van 27 januari 1999, B.S. van 10 juli 1999
- >> De Franse Gemeenschap, decreet van 30 november 1998, B.S. van 10 juli 1999
- >> De Duitstalige Gemeenschap, decreet van 30 november 1998, B.S. van 10 juli 1999
- >> Het Waals Gewest, decreet van 1 april 1999, B.S. van 10 juli 1999
- >> Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, ordonnantie van 20 mei 1999, B.S. van 10 juli 1999

TEKST VAN HET AKKOORD

Gelet op artikel 77 van de Grondwet;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, inzonderheid op artikel 92bis, § 1, ingevoegd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988 en gewijzigd bij de wet van 16 juli 1993;

Gelet op de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse Instellingen, inzonderheid op artikelen 42 en 63;

Gelet op de wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap, inzonderheid op artikel 55bis, ingevoegd bij de wet van 18 juli 1990 en gewijzigd bij de wet van 5 mei 1993;

Gelet op de beslissing van het Overlegcomité Federale Regering - Gemeenschaps- en Gewestregeringen van 3 december 1997;

Overwegende dat bestaansonzekerheid, armoede en sociale, economische en culturele uitsluiting, zelfs voor één enkele persoon, op een ernstige manier afbreuk doen aan de waardigheid en aan de gelijke en vervreembare rechten voor alle personen;

Overwegende dat het herstellen van de voorwaarden voor menselijke waardigheid en de uitoefening van de rechten van de mens, zoals bepaald in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van 10 december 1948 en in de twee Internationale Verdragen inzake economische, sociale en culturele rechten en inzake burgerrechten en politieke rechten van 19 december 1966, een gemeenschappelijk doel is voor iedere overheid van het land;

Overwegende dat daartoe voortdurende en gecoördineerde inspanningen nodig zijn van elke overheid apart en van allen samen, voor het uitstippelen, het uitvoeren en het evalueren van het beleid tot voorkoming van bestaansonzekerheid, tot bestrijding van de armoede en tot integratie van de personen in de samenleving;

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Overwegende dat de sociale zekerheid prioritair is voor het behoud van de sociale samenhang en voor het voorkomen van bestaansonzekerheid, armoede en sociale ongelijkheid en voor de menselijke emancipatie;

Overwegende dat het nodig is de bestendiging van dit integratiebeleid te waarborgen, namelijk door het aanpassen en het ontwikkelen van de openbare dienstverlening;

Overwegende dat de betrokkenheid van alle personen bij dit integratiebeleid, reeds bij het uitstippelen ervan, door de overheid moet gewaarborgd worden;

- >> De Federale Staat, vertegenwoordigd door de Eerste Minister, de Minister van Sociale Zaken, de Minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen, de Minister van Volksgezondheid en Pensioenen en de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie;
- >> De Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door hun Regering, in de persoon van de Minister-President en de Ministers bevoegd voor de coördinatie van het armoedebeleid en voor de bijstand aan personen;
- >> De Franse Gemeenschap, vertegenwoordigd door haar Regering, in de persoon van de Minister-President;
- >> De Duitstalige Gemeenschap, vertegenwoordigd door haar Regering, in de persoon van de Minister-President en de Minister van Jeugd, Vorming, Media en Sociale Zaken;
- >> Het Waals Gewest, vertegenwoordigd door de Minister-President en de Minister van Sociale Actie;
- >> Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vertegenwoordigd door de Minister-President;
- >> De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, vertegenwoordigd door de leden van het Verenigd College bevoegd voor Bijstand aan Personen;

Kwamen het volgende overeen :

ARTIKEL 1

Zonder afbreuk te doen aan hun eigen bevoegdheden verbinden de ondertekenende partijen zich ertoe hun beleid tot voorkoming van bestaansonzekerheid, tot bestrijding van de armoede en tot integratie van de personen in de samenleving voort te zetten en te coördineren op basis van de hierna volgende principes:

- >> Het realiseren van de sociale rechten, vastgelegd in artikel 23 van de Grondwet;
- >> Een gelijke toegang voor iedereen tot al deze rechten, wat ook maatregelen van positieve actie kan inhouden;
- >> Het invoeren en versterken van de modaliteiten voor de deelneming van alle betrokken overheden en personen, inzonderheid van personen die in armoede leven, aan het uitstippelen, het uitwerken en het evalueren van dit beleid;

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

- >> Een beleid van maatschappelijke integratie is een inclusief, globaal en gecoördineerd beleid, dit wil zeggen dat het moet gevoerd worden op alle bevoegdheidsgebieden en dat een voortdurende evaluatie van alle ondernomen en overwogen initiatieven en acties daartoe vereist is.

ARTIKEL 2

Daarom verbinden de ondertekenende partijen zich ertoe bij te dragen elkeen binnen hun bevoegdheden aan een "Verslag over Bestaansonzekerheid, Armoede, Sociale Uitsluiting en Ongelijke Toegang tot de Rechten", verder "het Verslag" genoemd. Dit wordt tweejaarlijks tegen de maand november opgemaakt door het "Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting", voorzien in artikel 5 van dit akkoord, op basis van de bijdrage van de partijen. Het verslag wordt in de drie landstalen opgemaakt.

Het bevat minstens:

- >> Een evaluatie van de evolutie van onzekere levensomstandigheden, van armoede en van sociale uitsluiting op basis van indicatoren zoals zij overeenkomstig artikel 3 worden vastgelegd;
- >> Een evaluatie van de daadwerkelijke uitoefening van sociale, economische, culturele, politieke en burgerrechten alsook van de ongelijkheid die blijft bestaan wat betreft de toegang tot de rechten;
- >> Een inventaris en een evaluatie van het beleid en van de acties die sinds het vorig verslag werden gevoerd;
- >> Concrete aanbevelingen en voorstellen om de toestand van de betrokken personen op alle in dit artikel bedoelde gebieden zowel op lange als op korte termijn te verbeteren.

ARTIKEL 3

Na overleg met de wetenschappelijke wereld, de bevoegde administraties en instellingen, de sociale partners en de organisaties waar de armen het woord nemen, zullen de ondertekenende partijen onderzoeken welke kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren en instrumenten kunnen gebruikt en/of uitgewerkt worden om de evolutie op alle in artikel 2 bedoelde gebieden te analyseren, opdat de bevoegde overheden op de meest passende manier kunnen ingrijpen. Een eerste reeks indicatoren zal worden vastgelegd voor 15 november 1998.

Zonder afbreuk te doen aan de wetten en reglementen betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de individuen, verbinden de ondertekenende partijen zich ertoe alle gegevens waarover een voorafgaand akkoord wordt bereikt kosteloos ter beschikking te stellen van het "Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting" of de toegang tot deze gegevens te vergemakkelijken, indien ze behoren tot externe diensten. De ondertekenende partijen hebben ook toegang tot deze gegevens.

ARTIKEL 4

- §1ste Het Verslag wordt via de Interministeriële Conferentie Sociale Integratie vermeld in artikel 9 overhandigd aan de federale Regering en aan de Regeringen van de Gemeenschappen en van de Gewesten, die zich ertoe verbinden het aan hun Raden, Parlementen of Vergaderingen te bezorgen.
- §2 De Federale Regering bezorgt het Verslag binnen de maand na ontvangst aan de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven die op hun beurt binnen de maand advies uit brengen, namelijk over de gebieden die tot hun taken behoren. De Gemeenschappen en Gewesten vragen eveneens advies aan hun adviesorganen die op dit vlak bevoegd zijn volgens dezelfde procedure.
- §3 Alle ondertekenende partijen verbinden er zich toe een debat te houden over de inhoud van het verslag en van de adviezen, inzonderheid over de aanbevelingen en voorstellen van het verslag.

ARTIKEL 5

- §1ste Om het voorgaande te kunnen realiseren wordt een "Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting" opgericht, belast met de volgende opdrachten:
- >> Informatie over bestaansonzekerheid, armoede, sociale uitsluiting en toegang tot de rechten inventariseren, systematiseren en analyseren op basis van de indicatoren, zoals bepaald in artikel 3;
 - >> Concrete aanbevelingen en voorstellen doen om het beleid en de initiatieven tot voorkoming van bestaansonzekerheid, tot bestrijding van de armoede en tot integratie van de personen in de samenleving te verbeteren;
 - >> Minstens om de twee jaar een Verslag zoals bedoeld in artikel 2 opmaken;
 - >> Op verzoek van één van de ondertekenende partijen, van de Interministeriële Conferentie Sociale Integratie of op eigen initiatief adviezen uitbrengen of interimverslagen opmaken over ieder vraagstuk dat betrekking heeft op een gebied dat tot zijn opdrachten behoort;
 - >> Structureel overleg organiseren met de armsten.
- §2 Om de doelstellingen van § 1 waar te maken betreft het Steunpunt de verenigingen waar de armen het woord nemen op een structurele en bestendige manier bij zijn werkzaamheden, hierbij gebruikmakend van de dialoogmethode zoals ze ontwikkeld werd bij het tot standkomen van het "Algemeen Verslag over de Armoede".

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Het Steunpunt kan ook een beroep doen op alle personen en op openbare of privé organisaties die op dit vlak deskundig zijn.

ARTIKEL 6

§1ste Het "Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting" wordt opgericht als drietalige instelling op federaal niveau, bij het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding. Het wordt gesubsidieerd door alle betrokken partijen. Voor 1998 wordt een budget ter beschikking gesteld van 20 miljoen frank:

- >> 15.000.000 BF door de federale Staat;
- >> 2.800.000 BF door de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest;
- >> 1.700.000 BF door het Waals Gewest (in overleg met de Franse en de Duitstalige Gemeenschap);
- >> 500.000 BF door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (in overleg met de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie).

De bedragen worden jaarlijks geïndexeerd. Het budget kan mits akkoord van alle betrokken partijen worden aangepast na evaluatie door middel van een aanhangsel bij dit samenwerkingsakkoord.

De bedragen worden gestort voor maart van het jaar waarop ze betrekking hebben.

§2 Er moet een permanente en structurele samenwerking zijn tussen het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting en de bevoegde administraties van de Gemeenschappen en Gewesten. Daartoe worden aan het "Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting" wetenschappelijke medewerkers onder één of andere vorm ter beschikking gesteld door de drie Gewesten, namelijk 1,5 full-time equivalent door het Vlaams Gewest, 1 full-time equivalent door het Waals Gewest en 1/2 full-time equivalent door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Indien het om ambtenaren gaat blijven deze deel uitmaken van het personeel van het Gewest.

§3 De Gemeenschappen en de Gewesten zorgen, in volle respect voor elkanders bevoegdheden en budgetten, voor de erkenning en aanmoediging van organisaties waar armen het woord nemen.

ARTIKEL 7

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

§1ste Een Beheerscomité wordt bij het "Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting" opgericht, met de volgende opdrachten:

- >> Ervoor zorgen dat dit samenwerkingsakkoord correct wordt uitgevoerd;
- >> Op voorstel van de Begeleidingscommissie, voorzien in artikel 8, beroep doen op wetenschappelijke instellingen of gespecialiseerde studiediensten die, gelet op hun ervaring en het materieel waarover zij beschikken, het "Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting" kunnen bijstaan in het vervullen van zijn taken. In dit geval moet een overeenkomst worden gesloten met het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding;
- >> Het opmaken voor het "Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting" van een ontwerp van budget waarvan het beheer strikt gescheiden is van de organieke dotatie voor het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding;
- >> Het bepalen van het personeelsbehoefteplan en inzonderheid het functieprofiel van de coördinator.

§2 De Voorzitter en de Ondervoorzitter van het Beheerscomité en de coördinator van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting wonen de vergaderingen van de Raad van Beheer van het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding bij met raadgevende stem, wanneer punten die betrekking hebben op het "Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting" op de agenda staan.

§3 Naast de vertegenwoordiger van de Eerste Minister die het Beheerscomité voorzigt, telt dit comité 12 leden onder wie:

- >> 4 leden voorgedragen door de federale Staat;
- >> 3 leden voorgedragen door de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest;
- >> 2 leden voorgedragen door het Waals Gewest in overleg met de Franse Gemeenschap;
- >> 2 leden voorgedragen door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in overleg met de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, onder wie één Nederlandstalige en één Franstalige;
- >> 1 lid voorgedragen door de Duitstalige Gemeenschap.

Deze leden worden aangesteld op grond van hun deskundigheid en ervaring op de in dit samenwerkingsakkoord bedoelde gebieden. Ze worden door de respectieve Regeringen aangesteld en bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit benoemd voor een hernieuwbaar mandaat van 6 jaar.

§4 Daarnaast zijn de Directeur en de Adjunct-directeur van het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding alsook de coördinator van het "Steunpunt tot

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting" leden van het Beheerscomité met raadgevende stem.

ARTIKEL 8

Er wordt een Begeleidingscommissie opgericht onder voorzitterschap van de minister of staatssecretaris die Maatschappelijke Integratie onder zijn bevoegdheid heeft, die de werkzaamheden van het "Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting" begeleidt. De Begeleidingscommissie bewaakt ook de methodologie en criteria zoals bepaald in artikel 3, evenals de vooruitgang van het Verslag. De Begeleidingscommissie bestaat uit de leden van het Beheerscomité, voorzien in artikel 7, minstens aangevuld met:

- >> 4 vertegenwoordigers van de sociale partners, voorgedragen door de Nationale Arbeidsraad;
- >> 2 vertegenwoordigers van de ziekteverzekeringsinstellingen, voorgedragen door het Nationaal Intermutualistisch College;
- >> 5 vertegenwoordigers voorgedragen door de organisaties waar de armen het woord nemen, waaronder een vertegenwoordiger van de daklozen;
- >> 3 vertegenwoordigers voorgedragen door de afdeling Maatschappelijk Welzijn van de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten.

Deze vertegenwoordigers worden voorgedragen op grond van hun deskundigheid en ervaring op de in dit samenwerkingsakkoord bedoelde gebieden. Het Beheerscomité verleent hen een mandaat van 6 jaar.

ARTIKEL 9

Om overleg tussen de verschillende Regeringen te waarborgen, komt de Interministeriële Conferentie Sociale Integratie minstens tweemaal per jaar bijeen.

Zonder afbreuk te doen aan de bevoegdheden van de overheden waaruit zij is samengesteld, heeft zij tot taak te zorgen voor een globale, geïntegreerde en gecoördineerde benadering van het beleid tot voorkoming van bestaansonzekerheid, tot bestrijding van de armoede en tot integratie van de personen in de samenleving.

Zij wordt door de Eerste Minister voorgezeten en voorbereid in samenwerking met de minister of staatssecretaris die de Maatschappelijke Integratie onder zijn bevoegdheid heeft. Zij staan ook in voor de opvolging ervan. Daartoe doen zij een beroep op de deskundige hulp van de Cel Armoede binnen het Bestuur Maatschappelijke Integratie en van het "Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting".

ARTIKEL 10

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

In het kader van de Interministeriële Conferentie Sociale Integratie zullen de ondertekenende partijen de werking van het "Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting" en van dit samenwerkingsakkoord jaarlijks evalueren.

ARTIKEL 11

Het huidig samenwerkingsakkoord streeft er toe de opdracht van het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding haar taak te bevestigen zoals omschreven in artikel 2 van de wet van 15 februari 1993 over de oprichting van een Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding, in het bijzonder voor de bevoegdheid aangaande de strijd tegen elke vorm van uitsluiting. Dat is dan ook de reden waarom, bij het hernieuwen van de Raad van beheer van het Centrum, de federale regering het Parlement zal uitnodigen rekening te houden met deze bevestiging op basis van de evaluatie voorzien door artikel 10.

Gedaan te Brussel, op 5 mei 1998, in 7 exemplaren.

Voor de Federale Staat : J.-L. DEHAENE, Eerste Minister; M. COLLA, Minister van Volksgezondheid;

M. DE GALAN, Minister van Sociale Zaken; M. SMET, Minister van Tewerkstelling en Arbeid,

J. PEETERS, Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie;

Voor het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap : L. VAN DEN BRANDE, Minister-President;

L. PEETERS, Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting;

L. MARTENS, Minister van Cultuur, Gezin en Welzijn;

Voor de Franse Gemeenschap : L. ONKELINX, Minister-President;

Voor de Duitstalige Gemeenschap : J. MARAITE, Minister-President; K.-H. LAMBERTZ, Minister van Jeugd, Vorming, Media en Sociale Zaken;

Voor het Waals Gewest : R. COLLIGNON, Minister-President; W. TAMINIAUX, Minister van Sociale Actie;

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest : CH. PICQUE, Minister-President;

Voor de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie : R. GRIJP, D. GOSUIN, Leden van het Verenigd College bevoegd voor Bijstand aan Personen.

Bijlage 2: 2021 in enkele cijfers

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

STEUNPUNT TOT BESTRIJDING VAN ARMOEDE, BESTAANSONZEKERHEID EN SOCIALE UITSLUITING

Koningsstraat 138, 1000 Brussel

WWW.ARMOEDEBESTRIJDING.BE

@Luttepauvrete